

A Magyar Egyházzenei Társaság X. kongresszusa (2011)

A Társaság X. kongresszusának vendéglátója a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola volt, a programok döntő része a főiskola szép, modern épületében zajlott le 2011. március 13–15. (vasárnap–kedd) között. A találkozó fő témája „A nap megszentelése — a zsolozsma” volt.

A vasárnap (márc. 13.) délutáni regisztráció után, 5 órakor a Főiskola nagytermében köszöntők hangzottak el, majd *Kocsis Fülöp* hajdúdorogi görögkatolikus megyéspüspök tartott előadást „A szertartás mint ikon” címmel. Ezt görögkatolikus vecsernye követte a közeli Szent Miklós-társszékesegyházban a Főiskola kántorszakos hallgatóinak szolgálatával (vez. *Bubnó Tamás*). A konferencia fogadásának szintén a Főiskola adott helyet.

Hétfőn (márc. 14.) reggel 8-kor római katolikus misét tartottak a nyíregyházi társszékesegyházban, melyet *Bosák Nándor* megyéspüspök celebrált. Ugyanakkor úrvacsorai istentisztelet volt az evangélikus nagytemplomban. A liturgiai szolgálatot *Kovács László Attila* evangélikus igazgató-lelkész végezte, igét hirdetett *Gaál Sándor* református esperes.

A 10 órakor kezdődő első ülészakon *Enyedi Pál* elnökölt. A kongresszust *Soltész János* rektor (Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola) köszöntötte, majd a már nagybeteg *Dobszay László* előadását (A zsolozsmaéneklés keresztény gyökerei), távollétében, *Balogh Piusz OPraem* olvasta fel, *Zalatnay István* református lelkész pedig „Miért zsolozsmázunk?” címmel tartott nagy hatású előadást.

A délelőtti második részében *Déri Balázs* elnökletével három előadás hangzott el: *Fekete László* főkantór (Budapest-Dohány utcai zsinagóga/ORZsE): „A nap megszentelése a zsidó közösség és ember életében”; *Hafenscher Károly* evangélikus lelkész, a Magyar Egyházzenei Társaság elnöke: „Luther és a zsolozsma”; *Földváry Miklós István* liturgiátörténész, egyetemi oktató (ELTE BTK Latin Tanszék): „Keleti zsolozsma nyugati szemmel”.

Az ebédszünet (13–15 óra) utáni ülészakon *Fekete Károly* református lelkész, teológiai tanár (Debrecen) elnökölt. Az elhangzott előadások: *Balogh Piusz OPraem*, a MET alelnöke: „Zsolozsma a gödöllői premontreieknél: közösség, nevelés, ökumené”; *Bence Gábor* (Kelenföldi Evangélikus Gyülekezet, kórusvezető/Deák téri Evangélikus Gimnázium, énektanár): „A vespera gyakorlata a protestáns kántorátusban és az evangélikus kántorképzőben”; *Török József* római katolikus pap, teológiai tanár (PPKE HTK): „Az anyanyelvű vesperáséneklés bevezetése az 1969-től (Egyetemi templom)”; *Fekete Csaba* református lelkész, főkönyvtáros (Debrecen): „A debreceni református vespera évtizede”; *Bubnó Tamás* énektanár, a Szent Efrém kórus (Budapest) karnagya, főiskolai tanár (Nyíregyháza): „A keleti zsolozsma — a kántorképzés mai perspektívájában”.

Az előadások megbeszélése után, 18 órakor az evangélikus templomban vespera volt. A meditációt *Fekete Károly* református lelkész tartotta. Az ezt követő hangversenyen orgonás korálfeldolgozások hangzottak el, a gyülekezet többszöri éneklésével. Közreműködött orgonán *Kiss Zoltán* és *Kovács László Attila* (Nyíregyháza, ev.).

Március 15-én, kedden a Főiskolán 8:30-kor közös prima imaóra volt, majd a harmadik ülészakon *Hafenscher Károly* elnökölt. Vitaindítón elhangzott: *Józsa Attila* r.k. pap, galántai esperes, teológiai tanár: „A zsolozsmás lelkiség”; *Déri Balázs* zenetudós, a Magyar Egyházzene felelős szerkesztője: „A zsolozsmára nevelés. Kérdések és tézisek”. A megbeszélés után rövid közgyűlés, majd a kongresszust fél 12-kor Te Deum zárta.

A konferencia szervezési munkájának orosz-lánrészét *Meszéna Beáta* titkár vállalta; igen sokat adott a sikerhez a helybeliek kitüntető figyelem, mindenekelőtt *Kocsis Fülöp* püspök folyamatos aktív részvétele. A résztvevők kedélyét csak *Dobszay László* hiánya, eltávozásának előérzete árnyékolta be.

(DB)

A Magyar Egyházzenei Társaság XI. kongresszusa (2013)

A mai liturgikus teológiát középpontba állító XI. kongresszus vendéglátója a Magyar Katolikus Egyház Liturgikus Intézete volt; a programok nagyrészt az intézet budapesti (Városligeti fasori) székházában zajlottak le 2013. március 14. és 16. (csütörtök–szombat) közt.

Március 14-én este 6 órakor ökumenikus vesperást énekeltek helyben, majd *Kajtár Edvárd*, a Magyar Katolikus Egyház Liturgikus Intézetének vezetője, a Központi Papnevelő Intézet spirituális, *Dobszay Ágnes* tanszékvezető egyetemi docens (LFZE Egyházzene Tanszék) és *Balogh Piusz OPraem*, a Magyar Egyházzenei Társaság alelnöke köszöntötte a kongresszust.

A nyitóelőadásokat *Bosák Nándor* debreceni-nyíregyházi megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspökkari Konferencia Liturgikus Bizottságának elnöke (A liturgia a Megtestesülés folytatása — a liturgia teológiai alapjai) és *Hafenscher Károly* evangélikus lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, a Magyar Egyházzenei Társaság elnöke tartotta (A liturgikus teológia mindenkori és aktuális kérdései). Az előadásokat fogadás követte az Intézetben.

A március 15-én, pénteken reggel 8 órakor az Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban (Terézváros) tartott szentmisét *Balogh Piusz OPraem* celebrálta az akkortájt elhunyt *Papp Géza* lelki üdvéért. Ugyanakkor evangélikus úrvacsorai istentisztelet volt (*Hafenscher Károly*) (részben) református énekekkel s igehirdetéssel (*Fekete Csaba*) a fasori református templomban.

9:30-kor kezdődött az első délelőtti szekció (A liturgikus teológia felekezeti súlypontjai, 1.) *Enyedi Pál* egyetemi docens (LFZE Egyházzene tanszék) elnökletével. *Kovács E. Gellért OPraem* „XVI. Benedek (Joseph Ratzinger), a homo liturgicus”, *Kocsis Fülöp* hajdúdorogi görögkatolikus megyéspüspök „A liturgikus évkör a bizánci naptárban”, *Nacsinák Gergely András* orthodox lelkész, teológus (Budapest) „Liturgikus teológia és praxis a XX. század végi görög ortodoxiában: Jóannisz Fundúlisz munkássága” címmel tartott előadást. A rendkívüli időjárási helyzet miatt vidéken rekedt *Ittész János* ny. evangélikus püspök (Győr) előadásának szövegét (Krisztus-központúság és a kereszt teológiája az evangélikus istentiszteletben) *Balogh Piusz* olvasta föl.

A második délelőtti szekció elnöke *Déri Balázs* tanszékvezető egyetemi tanár (ELTE BTK) volt. *Pap Ferenc* református teológus, egyetemi docens, intézetvezető, *Károli Gáspár* Református Egyetem (Budapest–Nagykőrös) tartott előadást: „Liturgikus teológia és hangsúlyainak hiánya a református egyházban”.

A délutáni szekciót (14 órától) *Balogh Piusz OPraem* vezette. Elhangzott *Földváry Miklós* egyetemi adjunktus (ELTE BTK Latin Tanszék/LFZE Egyházzene Tanszék) „Az ókeresztény liturgia — avagy hogyan ne írjunk liturgiátörténetet?” s *Ullmann Péter Ágoston OPraem* gödöllői kormányzó perjel előadása „A liturgikus ének és a népének szerepe a hitoktatásban” címmel.

18 órakor a fasori evangélikus templomban kortárs magyar liturgikus orgona- és kóruszenéből összeállított hangverseny volt. Az előadás résztvevői: *Barta Gergely*, *Kémenczy Antal* (orgona) és a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem* hallgatóiból alakult kamarakórus (vez: *Farkas Domonkos*).

Március 16-án, szombaton fél kilenckor az Intézetben ökumenikus prima imaórát tartottak, majd *Hafenscher Károly* elnökletével két előadás hangzott el: *Kajtár Edvárd* (A hivatalos katolikus liturgia helyzete ma), illetve *Zalatnay István*, az Erdélyi Gyülekezet (Budapest) vezető lelkipásztora részéről (Liturgikus szövegeink újraolvasása — egy református lelkész szemszögéből).

A választást előkészítő szünet után, fél 11-kor a Társaság megtartotta rendes évi közgyűlését, melyen négy évre megválasztották a vezetőséget. Megbízást kapott *Hafenscher Károly* (elnök), *Balogh Piusz* (alelnök), *Bubnó Tamás*, *Dobszay Ágnes*, *Zalatnay István* (tagok), *Mezei János* (katolikus tagozat), *Pap Ferenc* (protestáns tagozat), *Kinczler Zsuzsanna*, *Kocsis Csaba* (pedagógiai tagozat), *Bódis Tamás*, *Enyedi Pál* (orgonás tagozat). Megerősítették felelős szerkesztői tisztségében *Déri Balázst*. (A tiszteletbeli örökös elnök: *Dobszay László*; *Szendrei Janka* az elnökség tiszteletbeli tanácsadó tagja.)

Hagyományosan a déli Te Deum-mal ért véget a kongresszus, melynek háttérét kivétel-s sikerrel biztosították a vendéglátó Intézet munkatársai, mindenekelőtt *Kajtár Edvárd* atya, valamint *Meszéna Beáta* titkár és segítői.

(DB)

Szakmai nap Miskolcon

A liturgikus zene szerepéről, a kántor funkciójáról és a kibontakozóban lévő egyházzenei törvényről is szó volt „A zene templomától a templom zenéjéig” elnevezésű szakmai napon Miskolcon, a Deszkateplomban, március 21-én és 22-én. A programot a Magyar Egyházzenei Társaság (MET) szervezte.

Hogyan lehet a valódi liturgikus zenét a különböző istentiszteleti formákba visszavezetni? Mi a kántor tényleges funkciója és felelőssége a liturgikus cselekmények során? Csak néhány azon kérdések közül, amelyekre a meghívott lelkészek, kántorok, kórusvezetők és egyházzenei tanárok közösen keresték a választ a két-napos konferencián.

A program március 21-én nagybójtai ökumenikus vesperással kezdődött a házigazda *Almási Ferenc* tetemvári lelképásztor vezetésével, többszámú tételek éneklésével (Gödöllői Kántortestület). A Magyar Egyházzenei Társaság (MET) munkáját *Balogh Piusz* alelnök ismertette. [...] A konferencia első napját *Varga László* orgonaművész hangversenye zárta.

A zene összeköt embereket. A szolgálat, amelyet ki-ki a saját helyén, különböző formációkban végez, összekapcsolja a közösség tagjait — hangsúlyozta a konferencia másodnapján *Hafenscher Károly*. A MET elnöke kifejtette: a szent zene Isten szavának hordozója és hirdetője, amely nemcsak vigasztal, épít és gazdagít, hanem dicséri az Urat.

„Rögös úton a liturgikus éneklés teljesebb gyakorlata felé” címmel katolikusoknak, „Helyünk az egyházban” címmel protestánsok számára tartott szekciót *Balogh Piusz* alelnök és *Bódis Tamás*, a MRE egyházzenei előadója. Bó-

diss Tamás a konferencia során a kibontakozóban lévő egyházzenei törvényről is beszélt kitérve az egyházzenei szolgálat tartalmi és szervezeti kereteire, illetve a kántor feladatainak szabályozására.

A pedagógiai szekcióban az énekes iskolákról esett szó. A Kodály-módszerrel létrehozott iskolahálózat mára szinte teljesen leépült. A koncepció gyökere a kora középkori eredetű énekes iskola, amelynek közvetlen funkciója, a liturgia énekes szolgálata ma is létezik, és ugyanazokat az értékeket termeli ki, amiket fennállása óta birtokolt — hangzott el az ülésen [Kocsis Csabától, *A Szerk.*].

A konferencia zárásaként kerekasztal-beszélgetést tartottak a Magyar Egyházzene folyóirat elindításának húsz éves évfordulója kapcsán. *Déri Balázs* felelős szerkesztő elmondta: a negyedévente megjelenő újságban tanulmányokat, beszámolókat, kongresszusokon és emléküléseken elhangzó előadásokat, illetve felekezeti híreket lehet olvasni. A folyóirat több rovatból épül fel, találhatók benne műelemzések, elméleti és gyakorlati útmutatók.

A Tiszáninneni Református Egyházkerület honlapjáról idézett híradást (tirek.hu/hir/mutat/36833/) azzal egészítjük ki, hogy a találkozót helyi részről nagy gondossággal, minden részletre odafigyelve szervezte *Varga László*, a református Deszkateplom orgonistája. Az úttörés kemény munkáját jelzi, hogy sokan voltak hivatalosak, de az érdeklődés elmaradt a várttól. *A Meszéna Beáta* vezette lelkes iratterjesztő csapat munkája így minden bizonnyal máskor kamatozik. (*A Szerk.*)

(DB)

Új lehetőség a felsőfokú egyházzenei-képzésben

Az új felsőoktatási törvény adta lehetőségekkel élve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékén a 2013/14-es tanévtől egyciklusú, két szakirányos, egyházzene-tanári és ének-zenetanári képzés indult, melyben az állam által fizetett (ösztöndíjas) rendszerben kétszakos zeneművész-tanári diploma szerezhető.

Osztatlan, 5+1 éves, kötelezően kétszakos, alap- és középfokú tanításra egyaránt felkészí-

tő oktatás folyik majd, ahol az utolsó (+1) év összefüggő szakmai (iskolai) gyakorlat lesz.

E képzési forma nemcsak a végzettség szélesebb körű képzettségét és jobb egzisztenciális biztonságát szolgálja, hanem kiváló lehetőség az iskolai énekképzés és a templomi éneklés hagyományos kapcsolatainak újjáélesztésére, ápolására, az énekes iskolák munkájába való bekapcsolódásra.

Mindemellett megmarad a jelenlegi kétciklusú (BA, MA) képzés is, sőt adott esetben a két rendszer átjárhatósága is biztosított.

A tanszék más egyetemek és főiskolák kurzusaira kredittel elismerhető áthallgatást is lehetővé tesz, mely további szakok (pl. hittanár) felvételét segítheti elő. (Jelenleg a KRE és a PPKE Hittudományi Karán, valamint a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán folytathatók ilyen tanulmányok.)

A két- ill. egyciklusú képzés után az egyházzenei doktoriskolában lehet továbbtanulni, majd egyházzenei DLA-doktorfokozatot szerezni.

Az egyházzenei képzésben lehetőség van a korábban elkezdett hangszeres (vonós, fúvós) vagy énektanulmányok társhangszerként tör-

ténő folytatására és annak egyházzenei (kamarazenei) alkalmazására. A korábban elkezdett organista tanulmányokat a Zeneakadémián nem csak a „klasszikus” orgonaművész tanszakon, hanem az egyházzene-szervező-organaművész szakirányon is lehet folytatni. Az utóbbiak az Egyházzene Tanszéken nem csupán a hagyományos liturgikus organistafeladatok (énekvezető kántor) magas szintű művészi ellátására készülnek fel, hanem a gazdag istentiszteleti orgonarepertoárba is betekintést kapnak. Karvezetés iránt érdeklődők a többszölamú egyházi zene vezénylése mellett speciális gregorián vezénylés kurzusokon vehetnek részt.

Forrás: <http://egyhaazzene.hu>

Hírek a LFZE Egyházzene Tanszékéről

Liturgikus istentiszteletek

Vesperások a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban. Az Egyházzene Tanszék tanárai és hallgatói nagybőjti vesperást énekeltek 2013. március 1-én, pénteken 17 órakor és a Szenvedés hetében, március 22-én, pénteken 17 órakor. (Az utóbbin elhangzott: Costanzo Porta: Falsobordone 7i toni; Claude de Sermisy: Magnificat 4i toni; gregorián tételek: Vexilla regis, Ave regina caelorum). — Húsvéti vesperást énekeltek középkori és kortárs zenével április 26-án, pénteken 17:30-kor. (Elhangzottak: középkori többszölamú énekek az uppsalai, firenzei, montpellier-i, montserrati kódexekből, magyar húsvéti gregorián énekek, valamint Bartha Gergely orgonadarabjai a szerző tolmácsolásában.) — A Tanszék június 18-án, kedden 17 órakor a fasori evangélikus templomban tartotta évfárá vesperását. Utána a tanszék reneszánsz kamaraének-csoportja adott rövid hangversenyt. Az évfárá vesperást ugyanott énekeltek 2013. szeptember 5-én, csütörtökön 16 órakor.

A felújított Zeneakadémia megnyitása alkalmából hálaadó vesperást és Te Deum-ot énekeltek a Zeneakadémia Egyházzene Tanszéke és az LFZE együttese 2013. október 24-én, csütörtökön este fél 8-kor az Akadémia közelében fekvő Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban. Elhangzottak: gregorián antifónák, olvasmány

és responzórium; zsoltárok és Magnificat (Costanzo Porta); himnusz: T. L. Victoria: Lucis creator optime; harsonakvartett: F. Sponga, J. S. Bach, T. Susato művei; a szertartás elején bevonulásra: G. Jullien: Prélude à cinq parties; kivonulásra: N. de Grigny: Dialogue sur les Grands Jeux; Mozart: Te Deum KV 141/66b. Közreműködött: a LFZE Egyházzene Tanszakának Kórusa (műv. vez.: Soós András, Mizsei Zoltán, Merczel György), az Alma Mater Kórus (műv. vez.: Erdei Péter), a Quattroforte Harsona Kvartett (műv. vez.: Hőna Gusztáv), a Zeneakadémia Szimfonikus Zenekara (műv. vez.: Ménesi Gergely), Mezei János és Enyedi Pál (orgona). Vezényelt: Merczel György, Mizsei Zoltán és Erdei Péter.

Evangélikus úrvacsorás istentiszteletet tartottak a fasori evangélikus templomban 2013. december 3-án, kedden délután 17:30-kor advent első hetének olvasmányai és énekeivel.

A Tanszék szokásos karácsonyi matutínuma 2014. január 3-án, pénteken este 19:30 órai kezdettel az Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban volt gregorián és reneszánsz tételekkel. Utána a plébániaház (Bp. VI., Pethő S. u. 2.) pincehelyiségébe szerény agapéra és koccintásra várták a résztvevőket.

Az évfárá vesperás június 20-án, pénteken 17-től a fasori református templomban, az évfárá vesperás pedig szeptember 5-én, pénteken 16 órakor a szomszédos fasori evangélikus templomban volt.

Előadások a XVII. századi német kantátárról

Dinyés Soma három előadást tartott a XVII. századi német kantáta kialakulásáról (rendre 19 órakor) a Régi Zeneakadémia 302. termében.

2014. március 11.: jelentősebb XVII. századi német templomok zenei inventáriumainak áttekintése, vizsgálata a kantáta műfaj kialakulásának szempontjából;

március 18.: a lipcsei egyházzene Bach előtt. Sebastian Knüpfer és Johann Schelle;

április 1.: a lipcsei Tamás-kántorelődök konkrét hatása Bach egyházzenejére.

Délvidéki tanulmányúton járt a Tanszak

A tanszak hallgatói és tanárai 2014. április 25-én, pénteken érkeztek Szabadkára, ahol város- és orgonanezést követően a kertvárosi „Jézus a munkás”-plébániatemplomban a tanszak egykori hallgatója, *Szakály József* plébános meghívására fényesheti ünnepi vespéren és misén működtek közre gregorián énekek és motetták előadásával. Másnap Újvidékkel ismerkedtek, majd a belgrádi Mária mennybevétele-templomban a *Nikola Popmihajlov* karnagy vezette *Mojszej Petrovics férfiak* vendégeként szerb ortodox vecsernyét hallgattak. Vasárnap meglátogatták Fruska Gora orthodox kolostorait és Karlócát, majd hétfőn Zágrábban, az Érseki Könyvtárban és a Horvát Állami Archívumban őrzött, a magyar liturgikus zenei hagyomány legelső és legfontosabb forrásait, az áldásokat és könyörgéseket tartalmazó Esztergomi Benedictionálét, a Hahóti kódexet és a Hartwick Agendát; a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia könyvtárában pedig több XIV-XV. századi, magyar gregorián hangjegyzést tartalmazó kódexet tekintettek meg.

Diplomaliturgiák, diplomakoncertek

Szoliva Gábor OFM (orgona) és *Valaczka János SchP* (karvezetés) a pasaréti Páduai Szent Antal ferences plébániatemplomban 2013. március 9-én 18 órakor végezte BA-diplomaliturgiáját (Laetare-vasárnapi előesti szentmise, esztergomi rítusú kompletórium).

Április 6-án (szombaton) 18 órakor fehér-vasárnap előesti szentmisejé keretében diplo-

mázott *Faragó Ákos* az újpest-kertvárosi Szent István-templomban.

Május 23-án (csütörtökön) 19 órakor a Bakáts téri templomban *Kocsis Krisztina* és *Farkas Domonkos* a Triduum sacrum időszakát összefoglaló diplomakoncertjén nagyheti és húsvéti kórusművek hangzottak el.

Június 4-én (kedden) 19:30-kor az Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban volt *Lukács Anett* és *Kovács László* diplomakoncertje. (José Jiménez: Tiento lleno 1. tono; Georg Böhm: Christ lag in Todesbanden BWV 625; J. S. Bach: c-moll prelúdium és fuga BWV 546; Sicut cervus (tractus); C. Goudimel-Szenczi M. Albert: 42. genfi zsoltár; G. P. da Palestrina: Sicut cervus; F. Mendelssohn-Bartholdy: Wie der Hirsch, Op. 42.; G-dúr prelúdium és fuga; Olivier Messiaen: Le Dieu caché; Max Reger: Gloria in excelsis Op. 59. Nr. 8.; J. S. Bach: Warum betrübst du dich mein Herz BWV 138)

November 30-án (szombaton) 17 órakor a krisztinavárosi Havas Boldogasszony-plébániatemplomban ádvent első vasárnapjának első vespérese keretében *Lak Ferenc* egyházzenesz, karvezetés szakirányos hallgató diplomázott. (Gregorián antifónák, responzórium az Isztambuli antifonále tételeiből; C. Porta: többszólamú zsoltárok, himnusz, Magnificat; Porta: Subtuum praesidium). Km. a Gödöllői Kántorátus; org.: Farkas Domonkos.

December 11-én (szerdán) 17 órakor a farsori evangélikus templomban került sor *Domján Eszter* és *Pappné Hollósy Katalin* egyházzenesz, orgona szakirányos hallgatók liturgikus diplomavizsgájára. A liturgiában a zsoltárok és dicséretetek mellett elhangzanak J. S. Bach, J. H. Schein, és Pachelbel orgona- és kórusművei, valamint a diplomázók saját intonációi. Km. a Tanszék kórusa.

Sanda Anna egyházzene-karvezetés szakos diplomakoncertje 2014. március 1-én (szombaton) 19 órakor a FUGA Budapesti Építészeti Központban (Budapest, V. ker. Petőfi Sándor utca 5.) volt. Km. a Deák Téri Evangélikus Gimnázium 5. osztályos tanulóinak kórusa, a Tanszék kórusa és Zombola Péter zongorán. A Mária-tiszteletnek szentelt hangversenyen elhangzottak gregorián- és graduáltételek, középkori kanció, Dufay, Ockeghem, Obrecht és Zombola művei.

(Forrás: <http://egyhaazene.hu>)